

Om u dit aan te toonen, ga ik u achtereenvolgens wijzen op de gemeenschapskringen, waarin zij zich belichaamt; op het analoge verschil tusschen jongere en oudere generatie op wijsgeerig en op religieus gebied; en op het ontstaan van het probabilisme, waaruit zoowel op wijsgeerig als op religieus gebied het eklekticisme opkomt.

In zijn GEISTIGE STRÖMUNGEN DER GEGENWART schrijft RUDOLF EUCKEN: „Beim Ueberblick der gegenwärtigen Lage der Religion fällt als bemerkenswert besonders die Tatsache ins Auge, dass zwischen der überkommenen kirchlichen Form der Religion und einer universaleren Bewegung zur Religion aus dem eignen Streben der Zeit eine schroffe Spannung besteht; es giebt heute viele, welche religiös, aber durchaus nicht kirchlich sein wollen, welche sich ebensowohl von der Kirche abgestoszen als von der Religion angezogen fühlen.”¹⁾

Religieus, maar volstrekt niet kerkelijk, het geldt ook van de jongere generatie onzer intellectueelen, en wijl alle religie gemeenschapstichtend is, is het dan ook te verstaan, dat hun religieusiteit zich belichaamt in, zoo al niet anti-, dan toch buiten-kerkelijke kringen.

Het sterkst komt dit wel uit in die FEDERATIE VAN VRIJE RELIGIEUZE GROEPEN EN ORGANISATIES, welke op den laatsten Hemelvaartsdag, in het gebouw der VRIJE GEMEENTE alhier, haar eerste congres hield. Deze bond toch zoekt Protestantenbonders, Theosofen, religieuze Socialisten en religieuze Spiritisten groeps-gewijze te vereenigen. Indien men het woord „Kerk” althans in etymologischen zin neemt, is die FEDERATIE zeker anti-kerkelijk. Bij haar toch zit de gedachte voor aan het Geloof en de Kerk der toekomst, die in afzienbaren tijd het Christelijk Geloof en de Kerk van Christus zullen vervangen. Rooms-Katholieken en Orthodox-Protestanten, ook uitgenoodigd om tot de FEDERATIE toe te treden, wijl evenals uit de u zooeven genoemde anderen, wellicht ook uit deze twee groepen enkele waarheden zouden zijn uit te lezen, die als elementen voor de constructie van het